

Vladislav **Vančura** (23. 6. 1891 Háj ve Slezsku – 1. 6. 1942 Praha)

Český spisovatel a filmař.

Otec Vladislava Vančury byl firemním úředníkem a rodina se ve vazbě na jeho různá zaměstnání často stěhovala; nejdéle žila v Davli na Vltavě jižně od Prahy. Vančura studoval na gymnasiu v Praze a Benešově; měl výtvarný talent a nějakou dobu se neúspěšně pokoušel o profesní dráhu výtvarníka, takže maturoval až r. 1915. Pak vystudoval **lékařství** a během studií začal literárně publikovat.

V r. **1920** se stal jedním z prvních členů **uměleckého svazu Devětsil**, který patřil mezi ohniska české moderní kultury a proslul jako centrum literárního směru **poetismu**. V r. 1921 se Vančura oženil se spolužačkou z univerzity Ludmilou Tuhou (1897 – 1983), Společně si otevřeli ordinaci na **Zbraslavi** v sousedství jižního okraje Prahy. Měli dceru Alenu (1923 – 1967). V r. 1921 se Vančura stal členem tehdy nově založené **komunistické strany**.

Vančurovi si dali v letech 1926 – 1929 na Zbraslavi postavit velkorysou dvoupatrovou **modernistickou vilu**, kde Ludmila Vančurová měla také ordinaci a Vladislav Vančura pracovnu: od té doby se živil již jen jako umělec.

Když se v r. 1929 vůdcem komunistické strany stal Klement Gottwald, který ve straně nastolil strategii prosovětské bolševizace, Vančura společně s dalšími komunistickými umělci (Stanislavem Kostkou Neumnnem, Ivanem Olbrachtem, Jaroslavem Seifertem aj.) podepsal proti tomuto kurzu protestní **Manifest sedmi**: jeho signatáři pak byli ze strany vyloučeni.

Vančura patřil mezi **pátečníky** – skupinu umělců a intelektuálů (včetně prezidenta republiky Tomáše G. Masaryka), kteří se ke vzájemným diskusím pravidelně scházeli v pražské vile bratří Josefa a Karla Čapkových.

Vančura jako spisovatel navazoval na hlubokou tradici evropského románu a zároveň experimentoval s moderními literárními postupy. Jeho postavy usilují o prolomení bariér, které brání rozvoji lidské svobody a přirozenosti. Charakteristickým rysem tohoto autorského přístupu se stal Vančurův jazyk: čerpá z archaické, renesanční češtiny, ale používá ji v nových, zpravidla odlehčených a invenčně propojených souvislostech. Výrazná je role autorského vypravěče.

Patrně nejpobulárnějšími Vančurovými díly se staly **novely Rozmarné léto (1926)** – dokonalý příklad poetismu v próze – a **Markéta Lazarová (1931)**: fiktivní příběh ze života středověkých loupeživých rytířů.

Ve 30. letech Vančura pracoval rovněž jako **filmař – scenárista a režisér**. Od poloviny 30. let – také pod tíhou dramatických politických událostí v souvislosti s blížící se Druhou světovou válkou – se Vančurův styl stává monumentálnější a spojuje individuální osudy postav s historickým děním, zejména nedávným. Tak se Vančurova tvorba více přiblížila **velkým realistickým románům evropské literatury**.

Když Němci okupovali České země, Vančura začal psát rozsáhlé dílo **Obrazy z dějin národa českého (vycházely od 1939)**: soubor beletrizovaných příběhů ze starších českých dějin. Vančura byl zároveň **členem odbojové skupiny intelektuálů**. Psaní Obrazů z dějin Vančura musel ukončit v polovině věty – 12. května 1942, v době, kdy vrcholily protičeské likvidační snahy prominentního německého nacisty Reinharda Heydricha, byl Vančura zatčen německou tajnou policií gestapem a 1. června 1942, kdy Heydrich umíral po atentátu, který provedli českoslovenští parašutisté z Velké Británie, byl Vančura spolu s dalšími odbojáři popraven zastřelením.